

гатьох випадках, ігноруючи те, що взаємодія студент-студент може бути важливішим фактором, що визначає успіх в освіті. Друга суперечність у тому, що конкуренція і індивідуалістичне навчання домінують у більшості західних університетах, у той час як навчання та дослід, отриманий у співпраці, виявляються набагато ефективнішими у досягненні бажаних результатів навчання. Третя суперечність в тому, що в багатьох західних університетах викладачі взагалі уникають і пригнічують усі конфлікти між студентами, хоча конструктивна дискусія з академічних питань є потужним засобом впливу на успішність студентів та їх соціалізації.

Література

1. *Хоружий Г. Ф.* Студентоцентризм як принцип академічної культури / Г. Ф. Хоружий // Філософія фінансової цивілізації: людина у світі грошей: зб. наук. пр. / редколегія: відп. секретар З. С. Скрипник. — К.: УБС НБУ, 2014. — С. 382–396.
2. David W. Johnson Student-Student Interaction: The Neglected Variable In Education Interdisciplinary Practice: Public, Professional and Political Issues (2014).
3. Patricia Bromley Student-Centeredness in Social Science Textbooks, 1970-2008: A Cross-National Study Social Forces (2011).

Котенок Д. М., к.е.н., доцент кафедри
макроекономіки та державного управління

ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ МІЖОСОБИСТІСНИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ ЗАСОБАМИ ІННОВАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ НАВЧАННЯ

Запровадження у сфері вищої освіти концепції студентоцентризму стало одним з ключових напрямків реалізації Болонського процесу. За своєю ідеологією вона не є новою і полягає у максимальному відображенні професійних запитів суспільства в освітньому процесі, що передбачає ретельний аналіз функціонально-професійних вимог і компетентностей та їх перетворення у чіткі результати навчання за кожною з дисциплін. Студентоцентрична концепція, як відомо, передбачає формування компетентнісної моделі випускника, тобто набір необхідних для певної спеціальності компетентностей, яких необхідно набути по завершенню навчання: інструментальних, міжособистісних і системних.

Вважається, що компетентнісна модель випускника є концентрованим відображенням цілей професійної підготовки, тобто очікуваних результатів навчання. Останні, на відміну від компетентностей, мають чіткі критерії оцінки і визначають обсяг того, що студент повинен знати та вміти робити по завершенню навчання. Разом з тим, проведений нами аналіз методичних рекомендацій і чинної практики формулювання змісту результатів навчання підводить до висновку про те, що з-поміж результатів навчання, зазначених у робочих програмах дисциплін, перевага надається виключно таким, які загалом спрямовані на формування інструментальних компетентностей. Така ситуація породжує неправомірне виділення главенства останніх, у той час як перед сучасною освітою покладена мета: формувати у молоді такі навички самовдосконалення, самоконтролю, самоуправління, які стануть фундаментальними умовами добробуту й розвитку суспільства на основі стійкої особистості. Задумуючись над тим, яким чином гармонізувати компетентності й результати навчання через призму студентоцентризму, варто переглянути формальне ставлення до змісту результатів навчання в робочих програмах. Мається на увазі той факт, що викладання багатьох дисциплін проводиться з використанням інноваційних технологій навчання, які, «працюючи» на змістові результати навчання, водночас безпосередньо формують міжособистісні компетентності. Акцентування на демонстрації змістового наповнення дисципліни призводить до того, що необґрунтовано звужуються заявлені результати навчання, а також знижується рівень репрезентативності і транспарентності як дисципліни зокрема, так і спеціальності в цілому. Зазначена обставина вимагає широкого використання творчих підходів у розробці моделей навчальних планів загалом та окремих дисциплін, тим більше, що нині відбувається надзвичайно важливий для нашого вузу процес розбудови нових спеціальностей і спеціалізацій.

Започаткування на кафедрі макроекономіки та державного управління підготовки фахівців за спеціальністю «Публічне управління та адміністрування» проявило, з одного боку, необхідність постановки нових фахових дисциплін, а з другого, з прийняттям Закону України «Про державну службу», – з'явилась нагальна потреба у загальному перегляді системи компетентностей і результатів навчання, яка вже склалась у підготовці державних службовців упродовж останніх років різними вузами України. Для авторської постановки дисципліни «Стратегічне планування со-

ціального та економічного розвитку» засадничими у моделюванні результатів навчання слугували результати аналізу посадових функцій службовців і керівників відділів планування різних територіальних рівнів національної економіки. Був розроблений перелік компетентностей, які є універсальними стосовно територіального рівня, і таким чином, конкретизовані результати навчання, необхідні для формування інструментальних компетентностей. З урахуванням того, що Законом про державну службу (ст. 8) визначається необхідність етичної та неконфліктної поведінки державного службовця, нами передбачено використання інноваційних методів навчання, які формують необхідні міжособистісні знання й навички в процесі реалізації дисципліни, та виокремити відповідні результати навчання по кожному із занять.

Коценко К.Ф., к.геогр.н.,
доцент кафедри регіональної економіки і туризму

РОЛЬ ЕКОЛОГІЧНОЇ ОСВІТИ У ФОРМУВАННІ ЗАГАЛЬНИХ І СПЕЦІАЛЬНИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ БАКАЛАВРІВ З ЕКОНОМІКИ

Історична угода з питань клімату, підписана в Парижі 12 грудня 2015 року представниками майже 200 країн світу, підкреслила не тільки гостроту проблем кліматичних змін на планеті, але й роль учених, інвесторів, управлінців у розвитку майбутніх подій у багатьох регіонах Землі. Це посилює значення екологічної освіти для економістів усіх профілів і спеціалізацій, оскільки прийняття виважених економічних рішень неможливо без базової екологічної освіти, без знань особливостей функціонування соціо-еколого-економічних систем і змін їх властивостей в умовах посилення антропогенного впливу на окремі їх компоненти.

Отже не випадковим є той факт, що серед загальних компетентностей студентів у переліку проекту TUNING окремо виділено таку: «Прагнення до збереження навколишнього середовища», що є зрозумілим в умовах глобального характеру екологічної кризи. Отже, на сучасному етапі розвитку суспільства для фахівців-економістів важливим є вміння виробляти таку стратегію природокористування, яка не призводила би до негативних змін у природних екосистемах, сприяла раціональному використанню природних ресурсів, особливо вичерпних, і, врешті-решт, підвищувала економічну ефективність виробничих і соціальних процесів.

Екологічна освіта, як і фахова підготовка сучасних економістів, вимагає трансформації навчального процесу, і, насамперед, широкого впровадження компетентного підходу. Цілі та завдання, які поставлені сьогодні перед екологічною освітою, багатоаспектні: по-перше, формування компетентності студентів як основного показника екологічної культури у відповідності з концепцією сталого розвитку; по-друге, мотивована готовність студентів до практичної участі у вирішенні екологічних проблем, по-третє, формування компетентності щодо збереження, а в багатьох випадках – зміцнення власного здоров'я як необхідної компоненти активної участі індивідуума в суспільній і професійній дальності; по-четверте, усвідомлення студентом як індивідуумом розумних меж власних потреб, готовності підпорядкувати особисті інтереси законам і можливостям природи.

Україна увійшла до 53 країн, які долучилися до програми TUNING. Всі типи загальних компетентностей, передбачені цією програмою, інструментальні, міжособистісні та системні, формуються в процесі екологічної освіти економістів, однак серед них особливе значення мають ті компетентності, які може сформувати тільки належна екологічна освіта: прагнення до збереження навколишнього середовища, здатність виявляти, ставити та вирішувати екологічні проблеми, здатність до адаптації та дії у новій ситуації змін якості довкілля, зокрема в умовах необхідності зменшення впливу на кліматичну систему планети і в зв'язку з глобальністю кліматичних проблем – здатність працювати в міжнародному середовищі. Це стосується, насамперед, озвученого на кліматичному саміті в Парижі факту, що використання таких видів палива, як вугілля, нафта і газ, уже в минулому, і сьогодні вимагає інвестицій в екологічно чисту енергетику, а це означає, що формування загальних системних компетенцій – здатність пристосовуватись до нових ситуацій, здатність до навчання впродовж усього життя, так само як і здатність працювати самостійно – стало необхідністю освіти економістів.

Спеціальні (фахові) компетентності, набуті завдяки належній екологічній підготовці економістів, мають такий вигляд:

➤ здатність визначати щільність зв'язків між антропогенною діяльністю та порушення динамічної рівноваги в екосфері Землі;